Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאטט ערשיינט
רעגולאר וואכענטליך
פונקטלאך, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פרים אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
חאלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיזע צייטונג קאנן מאן
יעדעז טאג
אבאנירען
אונד דער פרענומעראציאנס-בעדינונג מיט דעם פעסטאנד דעם ערשטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולוואר נום. 29
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-בעדינונגען צו שיקען בעלאנגט.

Nr. 57. צוואלפטער יאהרגאנג. פעסט, מיטטוואך ד סיון ה.ת.ר"ם. Post dem 19 Mai 1880

איינע אויסווייכענדע אנטוואָרט.

איך דיא איפאר־דערונג דער איראפעאישען גראסמעכטע אן דיא טורקישע רעגירונג, דאס זיא אירע ארמעע ווייעדער אין נארד־אלבאניען אינ־ריכטן לאססע, אים דא דיא נארד־וועסטליכע שפיט־צע דעזער פראווינץ אן מאנטענעגרא ארדנונגס־ווייזע צו אינבעגריפען — דאס דער סולטאן נ׳כט מיט איינעם ענטשעידענען „נין" אונד נ׳כט מיט איינעם ענטשעידענען „נין" געאנטווארטעט. זאנדערן פערלאנגט דיא איינוועטונג איינער איראפעאישען קאממיססיאן, וועלכע דיזע אנגעלעגענהייט דורכלו־זאלל. — ערע איראפעאישע גראסמאכט זאלל אין מיטעלער צו דיזער קאממיססיאן ענטזונדען, אונד דיא איא זאלכע ווייזע איאמעמענטשטעלטע אנ־טערזוכונגס־קאממיססיאן זאלל דיא ערפאהרונגען מאסגעבען צור הערשטעללונג דער רוהע אונד אר־דנונג אין אלבאניען ערלייכטערן.

דיזע אנטווארט אונד דיזע נייע אנטראג דער טורקישען רעגירונג פערשלעפפען נון ווערדע דיא אנגעזעהען אונד אנזוכעריהיט איך מאנאטע הינזיס. עס גלעדאט שאן לענגסט צור גלייכגילטיגהייט דער טורקישען רעגירונג, איינע פאלשיה דער פערשלעפפונג אונד דער איפשעבונג צו בעטרי־בען, איינע פעטערסבורגער אמטליכע דעפעשע מעלדעט בערייטס, דאס רוסלאנד מיט דיזער אנט־וואָרט דער טורקישען רעגירונג האבסט אינגעפרי־דען איזט אונד איך דיא טורקיא איינען צוגאנג צו אינער ראשעדען געשטייערונג איראבען זאלל.

„אס זאלל איינגעלך איינע איראפעאישע אינטערזוכונגס־קאממיססיאן אין דיזער אנגעלע־גענהייט מאכען? „אס זאלל זיא דיא אדרעסע אן אלבאניען „ווערדע הערשטערלייך? דיא „ווילדען אל־באנעזשען קרייגער קוממערן זיך זעהר ווענג אים דיא בעשלוסס זאלכער קאממיססיאנען אונד זעט־צען דען ראמפף אינגעשטאנדס פאהרט. — נאך אי־מער שטעהען 7000 אלבאנעזישע קרייגער אין דער גרענצע מאנטענעגראס אונד לאססען פאן אירעם לאנדע קיינע האאר־בריישע פאן אנדערן בע־זעצען. דיא אלבאנעזען קוממערן זיך נ׳כט אים דיא בעשלוסס דעם בערלינער קאנגרעססעס, „אס זאללען זיא דיא „ווזנע אינער גלייכגילטיגען אנ־טערזוכונגס־קאממיססיאן בעפאלגען?

„אס דיא גענעהמיגונג בערייטס עס לאנגפפ גערייכט זונד, דאס דאנגען קאממיססאנען, קאנפע־רענצען אונד קאנגרעססע נ׳כט מעהר נשעען. פאר דעם אייסברוכ דעם רוסיש־טורקישען קריעגעס אין קאנסטאנטינאפעל עבענפאללס פערלע גענאנדשען־קאנפערענצען אבגעהאלטען, „ווערכע עבענפאללס ציעלאן בלייבען אונד דען אייסבריך דעם קריעגעס נ׳כט אויפהאלטען קאנטען. אבער־הייפט האבען נאך זעלטען זאלכע קאנפערענצען דען קריעג פערהינדערט. דען ואבאלד מאן שאן קריעגס־גערעטעט אונד שלאגפערטיג דאשעדרט, לאסט מאן זיך נ׳כט מעהר אן אלגע „ווייגרעם נאך דיזע שיקען.

נון, איינע גאנזרגעטע רעגירונג, „ווערכע נאך איינע גאנזרגעטע ארמעע אנטער זיך האט, קאנן נאך עהער דעם ראטהע דעם פרייעדענס פאלגען אונד אירע בערייטס איך דעם קאמפף־פלאטעע שטע־הענדע ארמעע „ווערע צוריקגעשיקען; אבער „ווי־אלל הייער דיא „ווילדען אלבאנעזען בעשווערלעכען אונד דיא פאס קאמפפפ אבגעהאלטען? — אייגער קאנ־פערענץ „ווירד דעם דאנגע נ׳כט געדענקען; — אונד זאללטע עטוא דיא קאממיסס אן דען בעשלוס

פאססען. דאס אללע איבערגען איראפעאישען מעכ־טע מיט דער געוואלט אירער ארמעע הייער איינ־שרייטען זאללען, דאנן ענטשטעהען „ווערדע דיא פראגען, דיא „ווי אים פאר־לעטצטען בלאטטע איפ־גע״איפען האבען.

„אס מאן אלזא זעהט, בלייבט אוממער דיזע איינטאלטיגע פראגע דער שייעריגסטע פינקט, פאן דעם מאן נ׳כט „ווייטער קאממען קאנן, אללעס פער־שלעפפט זיך אן דיא „ווייטסטע לענגע, זא דאס גיעמאנד דאס עגדע דיעפאן אבזעהען קאנן. „ווי־אללען איינזעיג לעזער דאס איפמערקזאם מא־כען, דאס עס נאך לענגער „ווערן „ווירד. בע מאן מיט דיזער אלבאנען־שען אנגעלעגענהייט צו אי־נער פערגעפעטען ענטשיידונג אונד איסטאנזע גלאנגען „ווערע. — „ווי „ווערדען איינזייטען פעלע איינאנדער „ווידערשפרעכענדען דעפעשען צו לעזען בעקאמען; עס „ווערדען נאך נאר פעלע לייטער־קעל דאריבער נעשריעבען „ווערדען; אבער „ווי־לאנגע דיעס, אב זיך דיא „ווילדען אלבאנעזען אים דיא אנזבען דער לייטערקעל־שריבער רעמעען, זיא „ווערדען זיך פעלעהר דארים קוממען, איהר פאטעלאנד פאר פרעמדע בעזעטצונג בעזיך אייך דעז לעטצטען מאנען צו פערטהיידיגען.

איין ערנסטעס וואָרט.

איין ערנסטער מאנען דאס איין ערנסטעס וואָרט געשפראכען, בא״אן שענגע דאס געמעלד דיזער טאגע פאר זיינען „ווילדען אין פרעסבורג איינע „ווערע געדאלטען, דיא זיך דורך אירען־טע־פען ערנסט איינסגעטעט, דער דערר בא״אן פאלטע נ׳כט דעם בייפפעלע פעלער דעפ־ווי־טען, דיא אירען „ווילדען מיט לעגען פער־שפרעכונגען שטעהלען. פאן דערען אנאפפזה־בארקייט דיא זעלבסט אם בעסטען אינערעיגע זינד. דערר פאן שענגע אנטע פעלעהר. דאס ער נ׳כטס פערשפרעכען קאנן. דא דיא פאלטע אונד פינאנצעללע לאגע דעם לאנדעס צו ערנסט איזט, אם דערזעלבען מיט איינעם פערער־ציע איינ־ „ווערונג צום בעסטען צו געבען. דיא מערקווירדיגע דערע לעטצטע אנגעפעהר „ווי פאלגט:

„מיינע הערען! איך דאבע עס שאן פאר אירען אינערע־אבען. דאס אינגאן ניט דורך אינע „פערבעססערונג דער פערפאלטונג אים זי־נער דרינגענדען לאגע גערעטטעט „ווערדען קאנן. דיזע בעזייפפטונג דארלעגע אך דיטע איפ־ענט. עס איזט יא אינזערע איפגאבע, דען „ואהל־שטאנד דער נאציא צו הענען. דיא דארען שטי־ערן צו בעזייטען אונד נאטענטליך דאריך צו זיי־הען. דאס אין פאלגע דער שווערען לאסטען דיא איינצעלנען בירגער נ׳כט אין אירער טרעפליכען געדעמטטע „ווערדען״ (אללגעמיינער בייפאלל.)

„אבער, מיינע הערען! „ווען איך אלל דעם שאן פאר אירען איפגעשפראכען, זא „ואר דאמאלס דיא אבהילפע נאך לייכטער. דיטע איזט עס אנ־דערס. עס איזט אינגייטען פעלעס געשעהען, „וא־דורך אינזערע לאסטען פערגראסערט „ווערדען, דאס געשעהען קאנן אבער פאן גיעמאנדעם מעהר ריכטיגע געטאכט „ווערדען. עס איזט פערגער אינ־ציישען פעלעס פערזיימט „ווערדען, „וא״אס זיך עטצט נ׳כט מעהר נאכהאלטן לאסט. עס איזט אבער איך פעלעס געשעהען, „וא״אן דיא מעגיגען קייגע שולד האבען. דיא פעלען איבערשווענגען אונד זאגס־טיגען אינגלייכפפעלע האבען געטאן אונד פאללס דאנ־ איבייגעטראגען. דיא נאטה אונד דאס עלענד אין פאלגען געגענדען דעם לאנדעס צו שטייגערן. מיינע הערען! אונד אלל דאס זאללטע איך אינמאל בעזייטיגט „ווערדען? נ׳כט מאגליך! „ווען אין ארגעט מיט זאגט, דאס ער איין הילמיטטעל בעזיטצע, „וא־דורך אללע קראנקהייטען צום שווינדען געבראכט „ווערדען קאנגען, זא „ווייז איך איהם אדעע „ווייטע־רעס דיא טהיר! אין אלבער פראהלער איזט קיין פערגנעפטער ארצט, זאנדערן אין שווינדלער־ווען אלזא אין שטאאטס-מאגן בעהייפטען אלל־טע, ער בעזיטצע אין טשטעל, „אייזיך אללע לי־דען דעם אינגאנשען שטאאטס צום שווינדען גע־בראכט „ווערדען קאנגען — זא „ווערע איך דיעזער נ׳ר אין איגפערשעמטער שווינדלער! — דאס מיינע הערען, פערשפרעכע איך דען איך נ׳כט. איך זאגע אים גענעהמיגט, דאס דיא ליידען אינזערעס שטאאטס-מאגן בעהייפטען „וא־לל־דען דעם אינגאנשען שטאאטס צום שווינדען גע־בראכט „ווערדען קאנגען — זא „ווערע איך דיעזער נ׳ר אין איגפערשעמטער שווינדלער! — דאס מיינע הערען, פערשפרעכע איך דען איך נ׳כט. איך זאגע אים גענעהמיגט, דאס דיא ליידען אינזערעס שטאאטס-מאגן בעהייפטען „וא־לל־דען דעם אינגאנשען שטאאטס צום שווינדען גע־בראכט „ווערדען קאנגען״! — דאך „וילל איך נ׳כט, דאס בלאס דאס ארמע פאלך דיעזע „הארטע ארבייט״ פערזעהרט, דא דעם „ווייג נ׳שטעגן „ווערדע, „ווען דיא שלעכטע פערוואלטונג דאס אינ־קאממען אים דיעזער „הארטען ארבייט״ לייכטונגע פערשטעגערן „וא־לל־טע, איך גלייכע דאהער, דאס „ווי־אללע מיט פערארזאכטען קרעפטען ארבייטען מיססען, אים אינזערעם פאטעלאנדע איפצוהעלפען. דאס פאלך, דיא רעגירונג, דאס פארלאמענט, דיא פער־שיעדענען פארטיען — אללע, אללע מיססען פליי־סע ארבייטען אונד זאר־נאס שפאפען, אים דען דייטען פערלענגערטען אונד שיעריגיגטען „ווערדע, „ווען דיא שלעכטע פערוואלטונג דאס אינ־קאממען אים דיעזער „הארטען ארבייט״ לייכטונגע פערשטעגערן, אך גלייכע דאהער, דאס „ווי־אללע מיט פערארזאכטען קרעפטען ארבייטען מיססען, אים אינזערעם פאטעלאנדע איפצוהעלפען. דאס פאלך, דיא רעגירונג, דאס פארלאמענט, דיא פער־שיעדענען פארטיען — אללע, אללע מיססען פליי־סע ארבייטען אונד זאר־נאס שפאפען, אים דען דייטען פערלענגערטען אונד שיעריגיגטען „ווערדע, „ווען דיא פארזיכטיגע אונד ווייז

אטערן אונד טאנצ-זאלען דאס איינקאממען איינעם אבענדס צו גינסטיגן רעזולטאט. דאס זילבערמאנן פאן איהם קייגע ראטען-בריעפע צום פערלייפע ערהיעלט, פאלגליך איהר נעבם עראטעטנט יאר, פאן עמפאנגען גלעך איהר ראטען-בריעפע איצצונהמען. דערזעלבע האטטע דענן איהר קיינען העללער אן דאס באנק-הויז אבגעגעבען, אונדערן אללעם גלעך פיר זיך בעראהלטען. גראף פעסטעטיטש בעאהלטע זיך, היא אנגעלעגענהייט ביא דער פאלציא אנצוגעבען. אם ערסטען אנגעבלעג יאר מאן אין פערלעגענהייט יא מאן הען שווינדלער איפזוכען זאלל, גלייכזעיטיג שטאנד דער פאלצי-בעאמטע פיטער מיט זילבערמאנן, דער איהר אין „געלד-אנגעגנ" יאר, אין געשעפטליכער פערבינדונג אונד יאטטע דאהער איהר, דאס דער-זעלבע זיך אים ראפפעע-הייזע „צור קראנע" איפ-צוהאלטען פפלעגט. ער שרעב דאהער אינפאר אינגע צייטען איהר זיגע אדרעס-כארטע, היא יא פאללטע לייטעטען: „לעבער זילבערמאן! ראטטע זיא אינגבליקליך צו מיר, היא איך דרינגעד געלד בענאטהיגן" אינע פערטעלשטונדע שפעטער בע-פאנד זיך זילבערמאנן שאן ביא דעם עריעדיגטען פאלצי-בעאמטען, דער אהן דענן איך זאללי פערהאפטען לעסן. הערטע דיפפטע אבער דעם גראפען פעסטעטיטש קיים עטיאס געראהפען זיך, מאן פאנד גטעלד ביא דעם שווינדלער גאר היין גערד פאר. ער בעהיפטעט, דאסזעלבע איך דער באיזיג פערשפעיעלט צו האבען!

(פערהלערהאפטע מאטרי-קעגע-פיהרונג.) דעזער טאגע יאריגע היא פעסטער יידישע פאטרטטט

ווערבע נעמלך דיזע יאהל פאלגאנגן, יאללטען דער רעגיערונג דען בעוויז לעפערן, דאס ווירקלך געבילדעטע מענער פאס יודען-האסטע פייא זיך אינ ערע יודען-פערפאלגונג אדער איך ניר „אים-שלעסנג" דער יודען איפס ענטשיידענסטע פערדאממנג: —

* (נראס ארטיגע שטימונג איינעם רוסישען יודען.) אים פעטערבורג ווירד בעריכטעט: „דער העזוגע יידישע שטאמטראט פאלגאראף האט פאר קורצעם דיא האנדעיט ווערע טאגטער מיט אינגס יאהרונג דעם ריהמלכסס בעראנגטען בארא הריש אים פאריז געפיהרט. אים דיזער פיירונגען פערגאלאססונג שפענדעטע דערר פאלגאראף דען בעטראג פאן 20000 רובעל צום בייא אינגס הייזגס, אין יעלכעם 300 אנגיירדטעטס-שטרענטען יארונגן זאללען, דער בייא זעלבסט איזט איך 15000 רובעל בעטרעגט. „ווערענד 5000 רובעל צור בעשטרייטונג דער ערהאלטונגס-קאסטען דיזעס הייזגס דערגען זאללען. דיא רוסישע רעגיערונג האט דיזעז שטיפטונג „נטעגרייסען" (דערר פאלגאראף שיינט עס זיינעם „טהרען") נאכבמאכען צו יאללען. דא דערר בארא הריש ווירד זיינע צאהלונגען שטיפטונגען זיך ווערלך בעריכטס אינגען אנשטעבלכען נאמען אנגעגעבען, אללין דיא שפענדע דעם ווערלך פאן בייא דער רעגיערונג נעטען. אללין איך בייא דער רעגיערונג פיסען דערגען. „עלבע דיא רעגיערונג שטרעבטען אים פאלגעם הערצען האבען. דיא פעטערבורגער פאלגאראף ווירד דיזעז שטיפטונג בייפאלל זיך ערגעבען. אבגלייך דיא רעגיערונג דער שטיפטונג אידר „נטרייטיגע" נכט עגטגעגטרעטען קאנגטע. זאללטען דיא 300 שטרענגטע, יעלכע אין דעם נייען הייזע נעטיגזאמע יארונגן האבען יערלך, פרייטיג אדער שפעטער אינגע לרייזע נאך לסטשיע פערגאנגען שטיפטען. דאנן ווירד עס הייסען, דאס פאלגאראף ווירד דיזעז נעטיגזאמע יארונגע דיא פערגאנגען מאגלך נעמאכט האבען; הערר פאלגאראף יאר דערר אינזערעס ערבאטענס מיט דיזער שטיפטונג נכט ווערד גלקלך, עס „ווערד בעסער נעווען, דיזעז 20000 רובעל פיר „יידישע צו בעשטייען.)

* (אייך עטוואס נראסס:) אין איטאליענישעם אטסבלאטט, יעלכעם אין יענגרע ערשיינט, בראכטע פאר יענגען מאנען פאס אים אנדער אבער-האבענגע הערען דאהן פאר-אנד. „אונד יואס ווילסט דוא הייסן, אפעלמאנן?"

„עס איזט ווידער אינסער דאמעלבע, מאיעסטעט, דיזעלבע אנגעלעגענהייט, דיא מיך פאר 12 יאהרען נאך שפאנגען פיידיש, דיא מיך אים פאיינען יאהרע אין איינס-בוגג פאר איינע מאיעסטעט אין דיעס יאהר; איך זוכע שוטין, נגאדע, נעיעבטעיקיים פיר מיינע אינגען בייזיגע. איך האבע פערנאמסטן, דאס דיא שפענדע, דיא אינגען יעלא-נאיאנסטן שלעכטע יאללען, פערלאנגען, דאס דיא ווירען פאן דיזעם יעלינאיאס-פיידיגע איינגשלאפסטן ווערדען, דאס דיזעלבע נור דיא בריסס-ליבינגען אומפאס-סען זאלל, אים דאס נעשעהען, זא ווערדען דיא פאפעס-פאפעשען שטענדע דיא ווירען אים אירגען שפאפען פע-פייבען, אייפגעהעבעם פאן אירגען פיהרען, פאן לוטהער, ביצער אונד דען אנדערן. דערפאלל האבע איך דייא מא-נאפע נעדולדיג אייך דיזען ערהאבענען אינגעבליק גע-וואהרעט, אים דיא בישסען מייגער אירגען בריידע צו דען פיסען מאיעסטעס גערעצולטגען."

„מאן דרעגגס מיך ווהל יעגען דער יודען (זאגט דער קאיזער) מאן זאגט אירגען אללעס שלעכטע נאך, מאן נעגגס דיא יאהגדעיר, בלוט-יודען, אגגעגייז אגגעגטיאנ-גען, דיא זיך מיט דען טייכען פערבינדען ווירדען; מאן בע-דויטעטס, איך דייא דורך דען גנאדע-בריעף, דען איך דיר אין אייכבריג עטטהיילט, נכט נעבגדען, דיא פפליכט דער זעלבסט-ערהאלטונג עיפאיפרעטס נעגעטגייז דיא אייכטייי-בגגג דער יודען."

„אָ, מאגג דאך דיא פערלייטרונג נכט אירגען יעגג פיגדען אין דען אירגען אונד צו דען הערצען אייזער מא-יעסטעט! אונדער נאפסר, ערהאבענער, אונאבעזעווגלינער קאיזער אים דער פערטפסער נאפטעס אויף ערדען, דע פאפטר אונד דער בעשטעער אללער יונגר אנטשיידפאנגען, גלייך דער יאגגג, דיא נאפס אירגע עיוגיפגענדען, לייב פגגדען, עיקווקגגדען שפ-אהלען זענדען לאפס אן אלס אונד יאגגג אן פאפגגדס אונד נערגגג, אן בריפס אונד יודע, אללא לייבעפס אויך דיא יאגגג אייזער מאיעסטער איבער דען נאגגגען ערדבאלל. אונד ווייר יודען — אייזע מאיעס-טעס האבען קיגגע נעפייגדען אנגשטיפפאנגען אלס אגגס. ווייגגן ווייר נעלר אויף ציגגן אייסלייתען, זא נעשיעהט דאס דעפפאהלב, ווייל פאן אגגס קיגגען אנדערן נאהרונגסצווייג נעשפאפפטס, ווייל מאן אגגס פפיזוגהדס, אין האנדווערק צו אייבגן, ווייל מאן אגגס פפיבעשטס, לאגגד צו ערווגר-בען אונד דען נאגגדען צו בגבגיגגן, ווייל מאן אגגס אוס-שלעגפ אגגס דער צוגפפ דער קריפפליפפ. — ווייר יאללטען אגגס מיט דען פיקגגן, מיט דען לאגגדפפגדערן פפרבינדען? אָ, מאיעסטעט, איך קאגגן עס בעשווערען, דאס קגגן יודע זיך דאצו הערגגבגגן ווירדע, נגגגגן דיגגגן קאיזר אויפצו-ערגגגן! דאגגגגגן קגגגגע איך ליפפע, קאפפהאליפפע אונד פראפגגגגאגגפע בריפפען, איך אין אנלעהגגן צוזאפפגגגגג

בערייפּטע. דאס אין דען יאהרען 1879 אונד 1880 בעצעלך מאנכער בערירפּיססע דער ארמעע „זאָ קנקעריש" געווירטשאפטע וואורדע. וויא דעם אין דער צוקונפט אהנע שעדיגונג דער אינטערעסען דעם שטאאטעס נכט מעהר שטאטפינדען דאר? איך דיא באסנישען בעזוטצונגס-קאמסען קאנגען פאר־ליי־ען נכט הערבאנגעזנדערט ווערדען, דא דיא פאלטישען פערהעלטנישסע עס נכט גע־שטאטען, שאן עטצט אינגן טהייל אינזערער באסנישען ארמעע צירקצבריפען!" — דיא „גיי־ען פרעססע" מאכט דעצע פאלגענדע בעמערי־קונג: „דעזע „צייא-מיללי־אנגן" מיססען ווי־ר אלס „צייא קרעגס-צירכען" אייפאמפען! דאס ארטעע באדשעט „אר געיים אויך אין דען יאהרען 1879 אונד 1880 זעהר דאר. „ווענן דעזעס גן אם 2 מיל־ליאנען נאך ערהאלטן ווערדען זאלל, זא קאנגען ווי־ר אנס דאר־יך געפאסט מאכען, דאס מאן דען אנצג אינעס קריעגעס בעפרכטעט, נאמענטלך דיא אינגאריגנג באסנישען אנערעס האנדעלן, אז אין קריעגס-בעזאהרונגס הין. אבגלייך גלארסאנגע אנ־זערעס קאיזער בעריטס „אבבטיטעד" געטהאן, זא שיינט מאן אין „ווען דעזעס שלוגען שטאאטס־מאנגע דענאך נכט צו טרעפען. הייטע פערזיכערט ער, דיא עסטערריכ-אונגאריטע בעזוטצונג אים באסנען נכט הינריכטונגען צו „אללען; מאנגען קאנן ער טראאטעדעס אנערעס האנדעלן, אז אין אזאאר מאגלך, דאס דעזער מאגן אנס דורך דינג פרעדענס-פערזיכערונגען דאצו בעריינגען וויל, אינזערע ארמעען אין באסנען צו פערטיידיגען, אים אנס דעסטאא ליטבטער אים דעם אריינטע צו פערדרענגען. דעסהאלב ערקלערט דאס געסינאמטע קריעגס-מיניסטעריאם, דאס דיא פאלטישען פערהעלטנישסע דיא צירקבריפונג אינעס טרעלעס אינזערער באסנישען בעזוטצונגס-ארמעע פאר־ליי־ען נכט געשאפען. דאס הייסט זאפעל: ווי־ר מיסען אונס אויך אינגן אנגרייפ אים אינענטע געפאסט מאכען!" — זא ווייט דיא „גיי־ען פרעס־סע", דיא מיט אהרען בעמערקונגען געווים פאללי־קאמטמען דעכט האט!

* (גראמאטינגע שפענדע.) אינלענגסט פערשטאנד דער הערר אזעף שטי־נער. זיינע ווייטע אבערגאב גן דעם פאר־שטאנדע דער פעסטער אזראעלי־שען פאר־שטי־שטס-גע־מיינדע דען בעראב פאן 10,000 גולדען, דאמיט הערפאן אינע שטיפטונג (קרן קיסט) צום אנדענקען אהרעס פערשטאר־בענען מאנגעס ערכטעט ווער־דע. דיא צינזען דעזעס בעטראגעס זאללען אסמטע אן אדמע מטגליעדער דער פאמיליע שטינער פער־טהיילט ווערדען. אבערדעס מאכטע דעזעלבע נאך אינע אנדערע שטיפטונג צו גנסטען דעם יידי־

פאלליעטאָ.

רעטטונג דער יודען.

(60-טע פאָרטזעטצונג.)

דער וויזנעראישע נעזאנדטע אם קאיזערליכען האָף קאָ־לם דעם פּיפּסטען ערצעהלט אין ווינען הינטערלאסס־נען שריפטען, דאס דער קאיזער וואוהל וויא זיין מינים־טער נאכגעגעבען, אללעס עלבסט עלדערלעכען וואללטען, דאדורך ענטשאנד אינע אבערהיפונג דער נעטשעפּט אין פאלגע דעסטען מוסטע יודען, נאָא אדע קלייג, דער ביא דער קאיזערליכען רעגיערונג שטוואס אנזיבריגען האט־טע, אלגנע צייט פערגעבענס הערען, בין דיא ווייטע אן איהן נעקאמטען וואר.

אויך ר' יאָסעלמאן ערפּיהר דאס. ער זוכטע אים אויזיינען בים קאיזער נאך, אונד דריינע וואורדע פאָ־נגע־מעקט. אבער דריינע פאללע מאָנאטע מוסטע ער אין בריס־סעל פערווייללען, עהע אן איהן דיא ווייטע קאם, בים קאי־זער פאָרגעלאסטען צו ווערדען.

ר' יאָסעלמאן רעכטעט זיך דעסהאלב אין בריסעל הייללך אין; זיין דיענער יעקב פערזיכענטע זיינע קוכע אונד באקעט אויך דיא מצות פיר דאס הערזאנגאהענדע סכה-פעסט. ר' יאָסעלמאן ווערכטע אבער ווידערמעע אין ווידערגאנג דיינ־זער אינזאמקייט נור דעם לעזען דער תורה. הערר אין בריסעל שריעב ער זיין וועך „דרך הקודש", דאס איזט: דער וועג צור היילינגנג.

„אין דיעזען דריי מאָנאטען, (יאָ ערצעהלט ר' יאָ־סעלמאן אין זיינעם מאנעבוכע „יוסף אומיין") דא איך פּיי־ווארי פאָן אללען נעטשעפּטען אונד אייזם אין מיינעם גר־

מאנע בליבען דורפטע, פערפאסטע איך אין וועך, דאס איך „דרך הקודש" נעגאנגען האבע. ווילכען נעגען נעזוכטע־שען מיר דאך דיא מאנע דער פערזיכטאמונג אונד איך שפּיאך אין מיינעם הערצען: הייל יעזען נאָאסטן מענגען דער פאָרצייט, דיא איהרען נאנצען זינן אונד אללע איהרע נעדאנקען דאהין ריכטעטען, זיך פערן צו האלטען פאָן דען אינשטלקיטען דער יועלט אונד זיך נור מיט נאָאטטע הי־לינגר לעהרע בעשעפטיגען."

אינדעסען ערזעלט ר' יאָסעלמאן פּיעלע וויכטיגע בריעפּע פאָן זיינען בעקאנטען אין דייטשלאנד, זא דאס ער פאָן אללעס, וואס זיך דאָרט ערייגנעטע, אינאָאווייס עס פיר דיא אנגלעגענהייטען דער יודען פאָן אינטערעסטע וואר, נעגעגע נאכריכטען האטטע.

ווייר האבען אבען בעריטס ערצעהלט, דאס דיא נאָאטטע נעפאהר פאָן דען טירקען דראָהטע, דיא זיך אנ־שיקטען, מיט אינגלייטער הערצעס-מאכט דאס דיא וויעטליכע אייראָפּא צו אינזיצעהען, דאס אבער דער קאנג פאָן פּאָלנקייך, דער דען דייטשען קאיזער מעהר אלס דען טולקאן פּריכטעטע, הייטליך פערבינדונגען מיט טולקאן טולימאן אינטערהיעלט אונד איהם נאטענטליך גלאראנטע־ שטטצונג פערטפּאנען האטטע. דיא דייטשען פּאָטטע־ מאנטשען פערטטען ווערעדיגע ווינטען זיך עבענטאללס, אויס פּורכט פאָן דער קאיזער, דעם קאָנג פאָן פּאָלנקייך צו. דאהער נעטשאה דאס אונערהאָרטע, דאס דער קאָנג פאָן פּאָלנקייך אין דייטשלאנד אונד אין דען נעדערלאנדען דיא בריטטליכען קריעגטשיפען דאצו אינבערעדען קאָנטטע, אויס דאס נעלד צו גאָאיגען, דאס ער נעגען דען דייטשען קאיזער פערזוכטען וואללטע, בעטאנדערס דא קאָנג פּאָלנ־ שען בלייבען דורפטע, פערפאסטע איך אין וועך, דאס איך „דרך הקודש" נעגאנגען האבע. ווילכען נעגען נעזוכטע־ שען מיר דאך דיא מאנע דער פערזיכטאמונג אונד איך שפּיאך אין מיינעם הערצען: הייל יעזען נאָאסטן מענגען דער פאָרצייט, דיא איהרען נאנצען זינן אונד אללע איהרע נעדאנקען דאהין ריכטעטען, זיך פערן צו האלטען פאָן דען אינשטלקיטען דער יועלט אונד זיך נור מיט נאָאטטע הי־לינגר לעהרע בעשעפטיגען."

אינדעסען ערזעלט ר' יאָסעלמאן פּיעלע וויכטיגע בריעפּע פאָן זיינען בעקאנטען אין דייטשלאנד, זא דאס ער פאָן אללעס, וואס זיך דאָרט ערייגנעטע, אינאָאווייס עס פיר דיא אנגלעגענהייטען דער יודען פאָן אינטערעסטע וואר, נעגעגע נאכריכטען האטטע.

ווייר האבען אבען בעריטס ערצעהלט, דאס דיא נאָאטטע נעפאהר פאָן דען טירקען דראָהטע, דיא זיך אנ־שיקטען, מיט אינגלייטער הערצעס-מאכט דאס דיא וויעטליכע אייראָפּא צו אינזיצעהען, דאס אבער דער קאָנג פאָן פּאָלנקייך, דער דען דייטשען קאיזער מעהר אלס דען טולקאן פּריכטעטע, הייטליך פערבינדונגען מיט טולקאן טולימאן אינטערהיעלט אונד איהם נאטענטליך גלאראנטע־ שטטצונג פערטפּאנען האטטע. דיא דייטשען פּאָטטע־ מאנטשען פערטטען ווערעדיגע ווינטען זיך עבענטאללס, אויס פּורכט פאָן דער קאיזער, דעם קאָנג פאָן פּאָלנקייך צו. דאהער נעטשאה דאס אונערהאָרטע, דאס דער קאָנג פאָן פּאָלנקייך אין דייטשלאנד אונד אין דען נעדערלאנדען דיא בריטטליכען קריעגטשיפען דאצו אינבערעדען קאָנטטע, אויס דאס נעלד צו גאָאיגען, דאס ער נעגען דען דייטשען קאיזער פערזוכטען וואללטע, בעטאנדערס דא קאָנג פּאָלנ־

טיצי דאך אלסבאלד אין פערגעטטענהייט גע־ראטהען!)

* (אבער דיא לאנגע דער יודען אין רוסלאנד) מאכטע דיא רעגיערונג אין פעטערסבורג דיא יועלט דורכאוס בערוהיגען. דיא רוסישען אמטטס-בלעטטער פערפּפּענטליכען נעמ־לך פאָלגענדעס צירקולאר, ווערכעס דער מינטטער דעס אינגערן אן דיא גבערגערע דער פערשעדענען רעגיערונגס-בעזירקע אים גאנצען רייכע פערזונ־דעט האט: דאסזעלבע לייטעט: „הערר גבערנער! שאן אין מינעס רעגיערונגס פאס 11-טען יוני פּאָ־ווגען יאהרעס האבע איך דיא ערזוכט, מיר אבער אללע מיטטעל, הארטעקער אונד גגיערבעס-לעהר־לינגע דייטשען גלייבענס, דיא אין אהרעס רעגיערונגס־בעזירקע זיך בעפינדען, אינגען גגיען בעריכט צו אינטערבייטען. נון האבען אבער מאנכע גבער־נערע דען צוגעב מיינעס רעגיערונגס שלעכט פערשטאנדען, זא האבען גגעזאגט דיא „דייטשען מיטטעלקער אונד הארטעקער, דיא זיך אבער אהר הימאמטס-רעכט נכט אים דייזען לאנגען, אינפאך אבגעשאפפט, אים אהל דאך אים זונגע דער בע־שטייערונגען גגעוטצט נכט גגעשעהען דריפטט. — אך מאכע זא דאהער אינפּערזאם, דאס אויך זאלבען יודען אין אהרעס רעגיערונגס-בעזירקע, אינגען אהרעס הימאמטס-רעכט נכט נאכדייזען, ווערדע אבער אין אהרעס רעגיערונגס-בעזירקע אן אלגעמיינעס גגעזעטץ גגעגען אלגעמיינעס גגעזעטץ נכט גגעשעהען דריפטט. — אך מאכע זא דאהער אינפּערזאם, דאס אויך זאלבען יודען אין אהרעס רעגיערונגס-בעזירקע, ווערדע נכט נאכדייזען, נון האבען אבער מאנכע גבער־נערע דען דייזען גגעזעטץ גגעגען גגעזעטץ נכט גגעשעהען לאסען. אינגען גגיען בעריכט צו אינטערבייטען.